

JURK

Juridisk rådgivning for kvinner

Vold i familien

www.jurk.no

FORORD

Denne brosjyren er utgitt av Juridisk rådgivning for kvinner (JURK). JURK er et studentdrevet rettshjelptiltak som gir gratis juridisk rådgivning til alle som definerer seg som kvinner.

Brosjyren handler om vold i familien. Den handler både om vold mot voksne og vold mot barn.

Vi har laget brosjyren til et prosjekt vi har som heter Jussambassadør-prosjektet. I Jussambassadør-prosjektet er det thailandske og polske kvinner som får opplæring i bestemte temaer som de skal lære videre.

Jussambassadør-prosjektet er betalt av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

JURK tar forbehold om regelendringer i tiden etter publisering.

Vi takker for gode innspill fra øvrige medarbeidere i JURK.

Brosjyren er revidert februar 2024 av

Sofie Helen Heggen

Ina Desiré Haukland

Eline Fjærbu

Bisma Butt

Johanne Wigmostad

Mina Bjerke Søfting

INNHOILDSFORTEGNELSE

1.0 HVA VOLD ER.....	3
2.0 HVILKE TYPER VOLD SOM FINNES.....	3
3.0 RETTIGHETENE DINE	6
3.1 Anmeldelse hos politiet.....	6
3.2 Samtale med advokat	7
3.3 JURK sine tips hvis du skal anmelde vold.....	8
3.4 Bistandsadvokat	9
3.5 Etterforskning	10
4.0 NÅR DU TRENGER BESKYTTELSE OG HJELP.....	11
4.1 Krisesenter	11
4.2 Voldsalarm	12
4.3 Besøksforbud.....	13
4.4 Omvendt voldsalarm	14
4.5 Politiets rolle	14
5.0 ERSTATNING.....	15
5.1 Erstatning under rettssaken	15
5.2 Voldsoffererstatning	15
6.0 NÅR DU ER KOMMET TIL NORGE PÅ FAMILIEGJENFORENING OG IKKE HAR SELVSTENDIG OPPHOLDSTILLATELSE.....	15
7.0 VOLD MOT BARN	17
7.1 Hva er vold mot barn?	17
7.2 Plikt til å ta vare på barnet sitt.....	18
7.3 Foreldrene må beskytte barnet mot vold.....	18
7.4 Plikt til å beskytte barn som har det vondt	19
8.0 BARNEVERNET	20
8.1 Hvorfor har vi barnevern?.....	20
8.2 Hva skjer i en barnevernssak?	21
8.2.1 Undersøkelsessak	21
8.2.2 Frivillige hjelpetiltak	22
8.2.3 Tvangsvedtak	23
9.0 HVOR KAN DU FÅ HJELP.....	24

1.0 HVA VOLD ER

Å skade noen med vilje

Hvis vi skal si det veldig enkelt, kan vi si at vold er når noen prøver å skade en annen person med vilje. Det kan skje overalt. Man kan bli slått ned på bussholdeplassen, man kan bli overfalt av en sint kunde på jobben eller man kan bli banket opp på skolen.

Vold i nære relasjoner

Vold skjer ofte i hjemmet, og utføres av en annen person i familien. Man bør være trygg i sitt eget hjem. Dessverre er det ikke alle som har det sånn.

I denne brosjyren skriver vi særlig om den volden som skjer i hjemmet. Vold mellom familiemedlemmer kalles ofte «vold i nære relasjoner».

Fysisk vold

Vi har allerede gitt noen eksempler på vold: bli slått, overfalt eller banket opp. Dette er ting som mange kjenner igjen som vold. Det finnes også andre typer vold som det kan være viktig å vite om.

Psykisk vold

2.0 HVILKE TYPER VOLD SOM FINNES

Fysisk vold er når noen prøver å skade kroppen til en annen person. Fysisk vold er for eksempel å holde, dytte, riste, klype, slå eller sparke. Noen ganger kan fysisk vold være så grov at offeret dør.

Psykisk vold kan være når noen skader en annen uten å bruke fysisk makt, for eksempel ved å få en annen til å føle seg redd, hjelpeløs, skamfull, fortvilet, ikke ønsket eller ikke elsket. Psykisk vold kan skje gjennom ord, holdninger eller handlinger. Den som utsettes for psykisk vold kan for eksempel bli truet, ydmyket eller kontrollert av en annen.

Seksuell vold

Seksuell vold kan være alt fra trakassering og krenkelser til uønskede seksuelle handlinger. Et eksempel på seksuell vold er voldtekt. Voldtekt kan være at man blir tvunget til å ha sex ved bruk av vold eller trusler. Det kan også være at noen har sex med deg mens du er ute av stand til å motsette deg det. Det kan også være voldtekt å bli tvunget eller presset til å gjøre seksuelle handlinger på noen andre eller på seg selv.

Seksuell trakassering er også seksuell vold. Seksuell trakassering kan være når noen gir deg uønsket seksuell oppmerksomhet for å skremme, plage eller få deg til å føle deg liten. Selv om man er kjærester eller gift er seksuell vold ulovlig.

Digital vold

Digital vold er når noen bruker internett, sosiale medier og andre kommunikasjonsmetoder for å skade en annen person. Det kan for eksempel være at noen har tatt filmopptak av deg i en intim situasjon, eller nakenbilder av deg, og deler disse videre uten at du vil. Det kan også være at

noen truer eller tvinger deg til å sende seksualiserte bilder av deg selv eller sender seksualiserte bilder til deg uten at du ønsker det. Digital vold kan også være at noen sender eller poster trakasserende og hatefulle meldinger eller kommentarer om deg på nett eller at de bruker internett til å overvåke eller forfølge deg.

Økonomisk vold

Økonomisk vold er når noen skader en annen person ved å ta kontroll over økonomien til personen. Et vanlig eksempel er at noen tar alle pengene dine til sin konto, og nekter deg å bruke dine egne penger uten å spørre om lov. Et annet vanlig eksempel er at noen tar opp lån i banken i ditt navn. Det kan blant annet gjøres ved forfalskning av underskrift, eller ved trusler som får deg til å underskrive. I noen tilfeller kan den som blir utsatt for økonomisk vold bli sittende med stor gjeld. JURK har en egen brosjyre om økonomisk vold.

Materiell vold

Vold er ofte sammensatt

Materiell vold handler om at man ødelegger ting med vilje. Det kan for eksempel være at en person slår hull i dører, vegger eller vinduer, kaster eller knuser ting i huset. Ofte vil det være veldig skremmende for de som er i nærheten.

Her har vi forklart de forskjellige typene vold. Det er fordi du skal få eksempler på hva vold kan være, sånn at du kan kjenne det igjen hvis noe av dette skjer med deg eller noen du kjenner. Mange av de som opplever vold hjemme, er i en situasjon

hvor man blir utsatt for flere av de forskjellige typene vold. Hvis man trenger hjelp, er det ikke nødvendig at man kan svare på hvilken type vold det gjelder. Det er nok at man kan fortelle hva som har skjedd.

Noe av volden kan være straffbar etter straffeloven. Selv om volden ikke er straffbar, kan den likevel være alvorlig og skadelig for deg.

3.0 RETTIGHETENE DINE

3.1 Anmeldelse hos politiet

Hvis du blir utsatt for vold, kan du anmelde det til politiet. En anmeldelse er en beskjed til politiet om at noe ulovlig har skjedd.

Når du kontakter politiet, bør du fortelle hva som har skjedd. Det er vanlig at politiet stiller spørsmål til det du forteller. Det er viktig at du forteller alt om saken til politiet, selv om det kan være ubehagelig å snakke med en fremmed.

Politiet skal skrive anmeldelsen din ned. Du skal skrive under på at anmeldelsen er riktig. Du skal også svare på om du vil ha erstatning fra den personen som var voldelig. Du kan be om å få med deg en skriftlig bekreftelse på at du har levert anmeldelse.

Hvis du lurer på hvor din nærmeste politistasjon er, kan du ringe telefonnummer 02800 eller gå inn på www.politiet.no. Hvis du vil kan du også ringe politiet for å avtale en time før du skal anmelde. Da slipper du å vente i kø hvis det er travelt på politistasjonen.

Dette kan du lese mer om i JURK sitt informasjonsskriv om anmeldelse.

3.2 Samtale med advokat

Noen ganger kan den som har blitt utsatt for vold ha rett til en gratis samtale med advokat før anmeldelse. Da kan man stille spørsmål om bevis, hva man kan gjøre for å få beskyttelse mot vold etter anmeldelsen og hva som kan skje hvis man anmelder.

De som har rett til en slik samtale er de som har vært utsatt for vold i familien voldtekt eller seksuelle overgrep, menneskehandel, kjønnslemlestelse, incest, tvangsekteskap eller hvis noen oppsøker deg selv om de har kontakt- eller besøksforbud. Det gjelder også for den som er utsatt for vold som har ført til betydelig fysisk eller psykisk skade.

Dette kan du lese mer om i JURK sitt informasjonsskriv om fri rettshjelp. Hvis du lurer på om du har rett til en slik samtale kan du ringe til en advokat og spørre. En oversikt over

advokater finner du på
www.advokatenhjelperdeg.no.

3.3 JURK sine tips hvis du skal anmelde vold

- Du bør fortelle når, hvor og hvordan volden skjedde. Det er viktig å fortelle mest mulig, både det som er til din fordel og ulempe, både det du tror er viktig og mindre viktig. Først forteller du som regel fritt, så får du spørsmål.
- Det er lurt å ta med en liste med navn og kontaktinformasjon på eventuelle vitner.
- Forsøk å sikre bevis.
 - Ta bilder av skadene.
 - Ta vare på tekstmelding, e-post, brev og lignende.
 - Hvis du har blitt utsatt for seksuell vold bør du ikke vaske deg eller kaste klærne før du tar kontakt med politi eller helsepersonell. Kontakt legevakt/voldtekstmottak så fort som mulig for undersøkelse og hjelp.
 - Kontakt lege, psykolog eller annet helsepersonell. Erklæring eller en journalutskrift fra helsepersonell kan være bevis.
- Skriv dagbok om det du har blitt utsatt for. Da blir det lettere å forklare situasjonen til politiet.
- Si ifra til noen du stoler på. Dette kan for eksempel være en lærer, et familiemedlem,

en rådgiver eller en venn. Da har du noen rundt deg som kan vite hva du går gjennom.

- Du kan også få råd og veiledning hos Støttesenteret for kriminalitetsutsatte. Du kan finne kontaktinformasjon bakerst i brosjyren.

3.4 Bistandsadvokat

Bistandsadvokat

I mange saker som gjelder vold, har den som anmelder rett på en bistandsadvokat. En bistandsadvokat er en egen advokat som skal hjelpe og støtte den som er blitt utsatt for den straffbare handlingen.

Man har blant annet rett på bistandsadvokat hvis man anmelder en sak som gjelder vold i familien, voldtekt eller seksuelle overgrep, menneskehandel, incest, kjønnslemlestelse, tvangsekteskap, hvis noen oppsøker deg selv om de har besøksforbud eller hvis man er utsatt for vold som har ført til at du har blitt betydelig fysisk eller psykisk skadet. Bistandsadvokat oppnevnes også der man har mistet et barn under 18 år som følge av en straffbar handling, samt i andre alvorlige tilfeller.

Bistandsadvokatens oppgaver

Bistandsadvokaten sin oppgave er å hjelpe deg under etterforskningen og rettssaken. Bistandsadvokaten skal tale din sak overfor politiet og i domstolen. I tillegg skal bistandsadvokaten hjelpe deg å forstå hva som skjer i saken. Det kan for eksempel være å

forklare hvilke spørsmål du kan få under rettssaken, eller hva brev fra politiet betyr. Hvis du vil kreve økonomisk erstatning fra den du anmelder, er det bistandsadvokaten som hjelper deg med det. Du kan også be bistandsadvokaten om å hjelpe deg med å kreve beskyttelse fra politiet hvis det er fare for at du kan bli utsatt for mer vold.

Hvis du har rett på bistandsadvokat, er det staten som skal betale for det. JURK anbefaler likevel at du spør bistandsadvokaten om du får dekket utgiftene.

3.5 Etterforskning

Hva er etterforskning?

Etter at man har anmeldt noe, vil politiet ofte starte en etterforskning. Det betyr at de prøver å finne ut mer om hva som har skjedd, og om det finnes bevis som gjør at de kan åpne en straffesak mot personen som er anmeldt.

Hva etterforskes?

Under etterforskningen er det mange ting som kan bli undersøkt. Hvis du har blitt utsatt for vold som gir merker på kroppen, kan du få spørsmål fra politiet om de kan innhente en rettsmedisinsk vurdering av skadene. I så fall blir kroppen din undersøkt, og det kan bli tatt bilder og prøver. Det er viktig at politiet får samle de bevisene de trenger for å behandle saken din, men undersøkelsen er frivillig. Du kan bli spurt om hjelp til å samle flere bevis, for eksempel at du godtar at politiet får journal fra legen din. Politiet

vil forsøke å avhøre den personen som er anmeldt, og eventuelle vitner.

Etterforskningen kan ta lang tid. Normalt tar det mange måneder, og ofte mer enn ett år.

Når etterforskningen er ferdig

Når etterforskningen er ferdig, vurderer politiet om det er nok bevis til å ta ut tiltale. Hvis det blir tatt ut tiltale, blir det straffesak for domstolene.

Er det ikke grunnlag for å fortsette etterforskningen, blir saken henlagt. Det betyr at politiet ikke jobber med saken lenger, og at det ikke blir noen straffesak.

Selv om saken blir henlagt, betyr ikke det nødvendigvis at politiet ikke tror på deg. For eksempel kan politiet henlegge hvis det ikke er sterke nok bevis til å få noen dømt i en straffesak. Hvis du har anmeldt en sak om vold, og den blir henlagt, kan du og bistandsadvokaten din vurdere om dere vil klage på henleggelsen.

4.0 NÅR DU TRENGER BESKYTTELSE OG HJELP

4.1 Krisesenter

Hvem kan få hjelp?

Hvis du har opplevd vold fra familien, kan du ta kontakt med krisesenteret. Hjelp fra krisesenteret er gratis. Alle kommuner skal ha et krisesentertilbud.

*Bo på
krisesenteret*

Hvis du blir utsatt for vold og du ikke kan være hjemme, kan du bo midlertidig på krisesenteret. Du kan ta med deg barna dine hvis du trenger det. På krisesenteret er dere trygge, og dere kan få samtaler og hjelp til å finne ut hvordan dere kan gjøre situasjonen bedre. Krisesenteret kan også hjelpe dere med å komme i kontakt med andre hjelpeinstanser.

Dagtilbud

Krisesenteret er ikke bare for de som ikke kan være hjemme. På krisesenteret kan man også komme innom på dagtid for råd og veiledning.

Taushetsplikt

De ansatte på krisesenteret har taushetsplikt. Det vil si at ingen skal få vite at du får hjelp fra krisesenteret, med mindre du vil dele det.

*Hvordan finne
ditt krisesenter*

Du kan finne informasjon om ditt nærmeste krisesenter på www.krisesenter.com under «Finn ditt krisesenter». Du kan også ringe til politiet på 02800 for å få vite hvor ditt nærmeste krisesenter er.

4.2 Voldsalarm

*Hva er
voldsalarm?*

En voldsalarm er en av flere muligheter politiet har for å beskytte deg mot vold. Voldsalarm er et lite apparat med en knapp på som du har med deg hele tiden. Hvis du trykker på knappen går det en beskjed direkte til politiet om at du er i fare.

*Hvem kan få
voldsalarm?*

Du kan få voldsalarm dersom du er eller har vært utsatt for trusler, vold eller overgrep.

*Søke om
voldsalarm*

For å få voldsalarm må du søke hos politiet. Politiet vurderer om situasjonen din er slik at du kan få voldsalarm. Du får bare voldsalarm i tre måneder av gangen. Hvis du fortsatt trenger voldsalarm etter tre måneder, må du søke på nytt. Du trenger ikke å anmelde forholdet for å få voldsalarm. Voldsalarm er gratis.

Du kan få hjelp av noen andre til å søke om voldsalarm. Dersom du har bistandsadvokat, kan du få hjelp av denne til å søke.

4.3 Besøksforbud

*Hva er
besøksforbud?*

Når noen får besøksforbud, betyr det at de ikke har lov til å komme i nærheten av deg eller kontakte deg på andre måter (for eksempel over telefon, e-post eller brev). Det kan være aktuelt

hvis du er i fare for å bli utsatt for vold eller trusler fra en bestemt person.

Søke om besøksforbud

For å få besøksforbud, må du søke hos politiet. Det er politiet som bestemmer om noen skal få besøksforbud. Du trenger ikke å anmelde for å kunne søke om besøksforbud.

Noen ganger brytes besøksforbudet. Hvis det skjer, bør du ta kontakt med politiet. Det kan være straffbart å bryte et besøksforbud.

JURK har et eget standardskriv om besøksforbud.

Hva er omvendt voldsalarm?

4.4 Omvendt voldsalarm

Omvendt voldsalarm kan også være aktuelt hvis noen er utsatt for vold. Omvendt voldsalarm innebærer at voldsutøver er utstyrt med en elektronisk fotlenke, som varsler politiet straks han beveger seg inn i en forbudssone.

Domstolenes vurdering

Det er i utgangspunktet domstolene som bestemmer om voldsutøver skal bli ilagt omvendt voldsalarm. Det er politiet som har ansvar for gjennomføringen av omvendt voldsalarm og det er de du som voldsutsatt skal ha kontakt med underveis.

4.5 Politiets rolle

Det er politiet som har ansvaret for å holde mennesker trygge. Du må kontakte politiet hvis

Erstatning fra den som utførte volden

du vil anmelde vold, og for å få beskyttelse hvis det er fare for at volden skal fortsette. Politiet kan hjelpe deg med å få voldsalarm eller besøksforbud. De kan også finne andre løsninger for å beskytte deg, og de kan gi deg råd om hva du kan gjøre selv for å bli tryggere.

5.0 ERSTATNING

Erstatning fra staten

5.1 Erstatning under rettssaken

Hvis det blir rettssak mot den som har begått de straffbare handlingene, kan du kreve erstatning under rettssaken. Det er bistandsadvokaten din som skal hjelpe deg å finne ut hva du kan kreve, og til å sette frem kravet under rettssaken, hvis du ønsker det.

5.2 Voldserstatning

Voldserstatning er en erstatning fra staten. Du kan ha rett på voldserstatning hvis du har vært utsatt for vold. Du må ha anmeldt saken til politiet før du søker om voldserstatning.

6.0 NÅR DU HAR KOMMET TIL NORGE PÅ FAMILIEGJENFORENING OG IKKE HAR SELVSTENDIG OPPHOLDSTILLATELSE

Vanlig regel

Det vanlige er at du må ha bodd i Norge i tre år på familiegjenforening før du kan søke om egen permanent oppholdstillatelse.

*Spesiell regel
hvis det er vold
i hjemmet*

Hvis ektefellen eller samboeren din er voldelig mot deg, finnes det et unntak fra denne regelen. Regelen gjelder også hvis det er barna dine som blir utsatt for vold fra din ektefelle eller samboer. Denne regelen kalles «opphold på selvstendig grunnlag». Regelen gjør at du kan få selvstendig oppholdstillatelse før vanlig tid selv om du skiller deg eller flytter fra ektefellen eller samboeren din.

Regelen finnes fordi du ikke skal føle deg tvunget til å bli i et voldelig forhold bare fordi du ikke har egen oppholdstillatelse enda.

*Søknad til
politiet*

Du søker om opphold på selvstendig grunnlag hos politiet. De vil be deg komme på et møte hvor du skal fortelle om volden og mishandlingen. Det er viktig at du forteller alt som har skjedd, selv om det kan kjennes ubehagelig å snakke om. Prøv å fortelle hva som har skjedd, når det har skjedd, hvordan det har skjedd og hvor ofte. Dersom du har bevis, er det viktig å ta med dette. Bevis kan for eksempel være bilder av skader, journal fra legen eller legevakt, anmeldelse til politiet, dagbok, dokumenter fra krisesenteret osv.

Du må ikke anmelde selv om du søker om opphold på selvstendig grunnlag. Du velger selv om du vil anmelde i tillegg til søknaden. JURK har et eget informasjonsskriv om opphold på selvstendig grunnlag.

*Andre
muligheter*

Det er også mulig å søke om opphold på grunnlag av sterke menneskelige hensyn, eller fordi du har særlig tilknytning til Norge. Dersom du ønsker mer informasjon om dette, kan du kontakte JURK.

JURK bemerker at det kan være vanskelig å få opphold på selvstendig grunnlag og på grunn av sterke menneskelige hensyn.

7.0 VOLD MOT BARN

7.1 Hva er vold mot barn?

*Oppdragelse og
vold mot barn*

Barn kan oppleve alle de ulike typene vold som er nevnt i kapittel 2. Når det gjelder vold mot barn, kan det noen ganger være vanskelig å skille mellom hva som er vanlig oppdragelse og hva som er vold. I mange land er det vanlig å bruke vold som en del av oppdragelsen. I dag vet vi mer om hvor skadelig det er for barn å bli utsatt for vold, og derfor er all vold mot barn forbudt. Det gjelder også vold som er ment for å oppdra barnet.

*Hvis du vil lære
mer om
oppdragelse*

Det er også vold mot barn å gi et barn et lett slag, eller å true barnet så det blir redd. Andre eksempler på psykisk vold mot barn kan være å kalle barnet stygge ord, true med å skade barnets kjæledyr eller å låse barnet inne i et rom.

Hvis du vil lære mer om hvordan du kan oppdra barnet ditt uten å bruke vold, finnes det kurs

mange steder i landet. Spør helsestasjonen, barnevernet eller familievernkontoret der du bor. Det kan også være nyttig å snakke med andre foreldre du kjenner.

7.2 Plikt til å ta vare på barnet sitt

Gi omsorg

Det er veldig alvorlig å ikke gi barnet den omsorgen som det trenger. Eksempler på å ikke gi omsorg kan være at man ikke gir barnet nok mat eller ikke tar med barnet til legen hvis det er sykt.

Trygghet

Det er også en plikt for foreldre til å passe på at barnet føler seg trygt og har det trygt. Barnet skal beskyttes mot farlige ting. Foreldrene skal prøve å forhindre at farlige ting skjer.

Barn må heller ikke være alene hjemme hvis de ikke er trygge nok til å være det og store nok til å ta vare på seg selv. Det betyr at foreldrene må ordne det slik at barn som ikke er gamle nok til å passe på seg selv, blir passet på av noen som er i stand til å ta vare på dem, også i farlige situasjoner.

7.3 Foreldrene må beskytte barnet mot vold

Beskytte barnet mot vold

Foreldrene har en plikt til å beskytte barnet mot vold. Det betyr at foreldrene ikke må utsette barnet for vold. Det betyr også at hvis du vet at noen andre utsetter barnet ditt for vold, har du en plikt til å beskytte barnet mot denne volden. Det gjelder selv om det er den andre forelderen som

utsetter barnet for vold. Noen ganger kan det bety at du må flytte med barnet fra den andre forelderen, hvis det er det som er nødvendig for å beskytte barnet.

*Beskytte barnet
mot å være
vitne til vold*

Det er veldig skadelig for barn å være vitne til vold. Hvis den ene forelderen bruker vold mot den andre forelderen, og barnet ser dette, kan barnet bli alvorlig psykisk skadet. Når man skal beskytte barnet mot vold, må man også beskytte det fra å se at andre familiemedlemmer blir utsatt for vold.

7.4 Plikt til å beskytte barn som har det vondt

*De som jobber
med barn*

Hvis folk som treffer barn i jobben sin ser barn som de vet eller tror har det vondt, må de melde fra til barnevernet eller politiet. Dette kan for eksempel være lærere, barnehagelærere og leger. De som har slike jobber, har en plikt etter norsk lov til å melde dersom de er bekymret for et barns trygghet.

De som jobber med barn kan ringe barnevernet og be om råd anonymt, men ikke melde fra anonymt.

*Alle som treffer
barn*

Alle har en plikt til å beskytte barn. Hvis et barn du kjenner utsettes for vold, bortføring eller seksuelle overgrep, har du en plikt etter loven til å stanse det eller si fra til noen som kan stanse det.

Det betyr at hvis du mistenker at et barn ikke har det bra, må du si fra.

Bekymrings- melding

Hvis du melder fra til barnevernet, kalles det en bekymringsmelding. Du kan melde fra i eget navn eller anonymt. Når du skriver en melding til barnevernet må du fortelle grundig hvorfor du er bekymret. Da har barnevernet større sjanse til å kunne hjelpe barnet. Vær oppmerksom på at familien kan få se meldingen. Du kan finne skjema for bekymringsmelding på www.bufdir.no/barnevern eller ved å ta kontakt med barnevernet i din kommune.

8.0 BARNEVERNET

8.1 Hvorfor har vi barnevern?

Norske myndigheter har en plikt til å passe på at alle barn har det bra. Dette gjelder alle barn som bor i Norge.

Barnevernets jobb er å beskytte barn

Barnevernets jobb er å beskytte barn når foreldrene ikke gir barnet den omsorgen det trenger. Så langt det er mulig skal de hjelpe barnet i samarbeid med barnet og foreldrene. Foreldre som ikke klarer å ta vare på barnet kan få hjelp til å gi bedre omsorg. De kan også få avlastning, for eksempel ved at barnet får en støttekontakt som tar med barnet på aktiviteter eller ved at barnet kan være hos en annen familie noe av tiden.

Hvis det er fare for at barnet blir skadet på grunn av vold eller omsorgssvikt selv om barnevernet gjør alt de kan for å hjelpe foreldrene, kan

barnevernet ta barnet ut av familien. De har bare lov til å ta barnet ut av familien hvis det er nødvendig.

8.2 Hva skjer i en barnevernssak?

8.2.1 Undersøkelsessak

Barnevernet får beskjed

Barnevernet kan ta kontakt fordi du eller barnet selv ber om hjelp, eller fordi noen har sendt inn en bekymringsmelding.

Barnevernet må ta bekymringsmeldingene på alvor. De må vurdere om de skal undersøke om barnet har det bra, og om det må settes i gang tiltak.

Barnevernet gjør undersøkelser

Når barnevernet undersøker en sak skal de gjøre det på en hensynsfull måte. De skal bare undersøke det som er nødvendig for å finne ut om barnet har det bra. Noen ganger må de spørre andre, for eksempel de som jobber på skolen, om hvordan barnet har det. Barnevernet skal ikke la personer som ikke har noe med saken å gjøre få vite at det skjer en undersøkelse.

Frist for undersøkelsen

Når barnevernet undersøker har de frist til å bli ferdig på tre måneder. I helt spesielle saker kan de få frist på seks måneder totalt.

Hva kan barnevernet undersøke?

Barnevernet har blant annet rett til å:

- Snakke med foreldrene hjemme hos dem
- Snakke med barnet alene

- Snakke med andre som kjenner familien
- Få hjelp av politiet til gjennomføring av undersøkelsen

Vedtak

Undersøkelsessak skal avsluttes med vedtak. Et vedtak er når staten, kommunen eller et annet offentlig organ bestemmer noe som gjelder dine rettigheter eller plikter.

Det kan stå i vedtaket at saken henlegges. Det betyr at det ikke skal gjøres noe mer i saken, og saken er avsluttet. Vedtaket kan også si at det må gjøres hjelpetiltak. Et slikt tiltak kan være at barnet må tilbringe noe av tiden hos en annen familie. Vedtaket kan også si at barnet skal tas ut av hjemmet.

Vi skiller mellom frivillige hjelpetiltak og tvangsvedtak.

8.2.2 Frivillige hjelpetiltak

Foreldrene er enige i tiltaket

Vedtak om frivillige hjelpetiltak er vedtak som foreldrene er enige i. Ofte vil hjelpetiltakene være frivillige og skje i samarbeid med familien. Eksempler på hjelpetiltak kan være veiledning til foreldrene, frivillige tiltak i hjemmet, plass i barnehage, støttekontakt eller besøkshjem. Familien kan selv ta kontakt med barnevernet og be om hjelp.

Hvis barnet er over 15 år, må barnet også være enig i tiltaket.

For at barnet skal få det bedre er det viktig å samarbeide med barnevernet så godt som mulig. Hvis noe er vanskelig, er det viktig å be om hjelp før problemene blir for store.

Individuell plan

Barnevernet må i noen tilfeller lage en plan for tiltakene. Dette gjelder der det er nødvendig for å sikre et helhetlig tilbud, fordi flere instanser må jobbe sammen.

Skriftlige vedtak

Alle avgjørelser som barnevernet tar om ytelser eller tjenester skal være skriftlige.

Du kan klage

Hvis du har søkt om hjelpetiltak fra barnevernet, og du har fått et avslag, kan du klage på dette vedtaket. Du sender klagen til Statsforvalteren.

Ikke gratis advokat

Foreldrene og barna har alltid rett til å bruke advokat, men de har ikke rett til gratis advokat i saker som gjelder frivillige hjelpetiltak.

8.2.3 Tvangsvedtak

Når foreldrene ikke er enige

Tvangsvedtak er når barnevernet bestemmer noe som foreldrene eller barn over 15 år ikke er enig i. Det mest kjente eksempelet er når barnevernet overtar omsorgen for barnet uten at foreldrene er enige.

Å ta barnet ut av hjemmet Å ta barnet ut av hjemmet uten foreldrenes samtykke skal være en siste utvei. Barnevernet kan bare beslutte dette hvis det er nødvendig. Det vil være tilfellet dersom det ikke kan skapes gode nok forhold for barnet på en annen måte.

Barneverns- og helsenemnda Hvis barnet skal tas ut av hjemmet, skal saken vurderes av Barneverns- og helsenemnda. Det er en slags domstol som er spesialisert på denne typen saker.

Gratis advokat Hvis det treffes tvangsvedtak, har foreldrene rett til gratis advokat.

JURK har et eget standardskriv om rett til gratis advokat etter ordningen om fri rettshjelp.

9.0 HVOR KAN DU FÅ HJELP

Politiet

Du må ta kontakt med **politiet** hvis du ønsker å anmelde vold eller andre straffbare handlinger. De kan gi deg informasjon og råd, og de kan etterforske saken. Hvis du trenger beskyttelse fra en som er voldelig mot deg, må du ta kontakt med politiet. De kan for eksempel gi besøksforbud og voldsalarm.

Du kontakter din lokale politistasjon ved å ringe 02800.

Hvis du trenger øyeblikkelig hjelp fra politiet må du ringe 112.

Helsehjelp

Hvis du trenger **helsehjelp**, for eksempel fordi du har blitt skadet av vold, kan du kontakte lege eller helsestasjon. Utenom vanlige åpningstider, kan du ringe legevakten på 116 117. Trenger du akutt hjelp og livet står i fare, må du ringe ambulanse på 113.

Krisesenter

Krisesenteret kan både gi deg råd og veiledning, og tilby et sted å bo for deg og barna hvis det er farlig å være hjemme. Du kan finne kontaktinformasjon på nettsiden **www.krisesenter.com** under «**Finn ditt krisesenter**» eller ved å kontakte politiet der du bor.

Overgrepsmottak

Hvis du har blitt utsatt for vold eller voldtekt, bør du oppsøke **overgrepsmottaket** der du bor. Det finnes et overgrepsmottak i alle fylker. Der kan du få snakke med noen som jobber med seksuelle overgrep. De kan gjøre en medisinsk undersøkelse med tanke på skader, smitte og graviditet. En annen viktig grunn til å oppsøke lege eller overgrepsmottak, er at du kan få sikret spor og dokumentert skader som kan være viktige bevis hvis du vil anmelde saken. Du kan finne ditt nærmeste overgrepsmottak på **<https://dinutvei.no/alle-hjelpetilbud/>** eller ringe politiet for å få vite hva som finnes i ditt område. Tilbudet er gratis.

- VO-linjen* VO-linjen med telefonnummer 116 006 er en døgnåpen hjelpetelefon for deg som har opplevd vold i nære relasjoner. Tilbudet er gratis. Du kan finne mer informasjon på **www.volinjen.no**.
- DIXI* Hvis du trenger å snakke om voldtekt, kan du kontakte **DIXI**. Det er et støttesenter for voldtektsutsatte. Tilbudet er gratis. Du kan finne mer informasjon på **www.dixi.no**. Du kan også ringe DIXI på telefon 22 44 40 50.
- Nok.-senter og Senter mot incest og seksuelle overgrep (SMISO)* Har du blitt utsatt for incest, seksuelle overgrep eller voldtekt kan du ta kontakt med et **Nok.-senter eller et senter mot incest og seksuelle overgrep (SMISO)** i ditt fylke. Incest kan for eksempel være seksuelle overgrep eller seksuell vold fra en du er i slekt med, for eksempel foreldrene dine eller besteforeldre. Du kan også ringe 800 57 000 for å snakke med noen som jobber med seksuelle overgrep og incest.
- Støttesenter for kriminalitetsutsatte* **Støttesenter for kriminalitetsutsatte** kan gi hjelp og veiledning til de som har vært utsatt for noe kriminelt, for eksempel vold eller overgrep. De tilbyr støtte fra anmeldelse til dom og kan bistå med å søke voldserstatning. Det finnes et støttesenter i alle politidistrikt. Telefonnummeret deres er 800 40 008.
- Slettmeg.no* Har det blitt lagt ut bilder eller annen informasjon om deg på internett, som du ikke ønsker at andre skal se, kan du gå inn på **www.slettmeg.no**. Der

finner du veiledning om hvordan du kan gå frem for å fjerne informasjonen som er lagt ut.

Alternativ til vold

Alternativ til vold jobber med å lære folk alternative måter å reagere på, i stedet for å bruke vold. Du finner mer informasjon på **www.atv-stiftelsen.no** eller ved å ringe 22 40 11 10.

Barnevernet

Barnevernet kan sette inn mange ulike hjelpetiltak i familien. Du kan få kontakt med barnevernet der du bor ved å ringe eller skrive til barneverntjenesten i kommunen din. Kontaktinformasjon finner du på **www.barnevernvakten.no**. Du kan sende inn en bekymringsmelding til barnevernet på **https://www.barnevernvakten.no/bekymringsmelding**.

Familievernkontorene

Familievernkontorene gir familier hjelp til å løse konflikter og finne bedre måter å snakke sammen på. Disse finnes i alle fylker. Du kan finne mer informasjon på **www.bufdir.no/familie**.

Bistandsadvokat

Barn og voksne som er utsatt for vold kan ha krav på **bistandsadvokat**. Du finner kontaktinformasjon til advokater som jobber som bistandsadvokater på **www.advokatenhjelperdeg.no**.

JURK

Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) gir gratis juridisk rådgivning til alle som definerer seg som

kvinner. Du kan finne mer informasjon om oss på **www.jurk.no**.

Du kan ringe oss på 22 84 29 50 eller besøke våre kontorer i Skippergata 23, 0154 Oslo.

Du kan alltid sende inn saken din til oss på internett. Det kan du gjøre på **www.jurk.no** → «Send oss din sak».

JURK

www.jurk.no

22 84 29 50
Skippergata 23, 0154 Oslo